

Manifest Internationale Vrouwendag – Zie haar

Geachte leden van het college van burgemeester en wethouders, geachte leden van de Haarlemse gemeenteraad,

22.023 jonge vrouwen. In Haarlem wonen, werken, leven 22.023 jonge vrouwen (jonger dan 25 jaar). Het zijn uw partners, uw dochters, uw kleindochters, uw nichten, uw buurmeiden, uw straatgenoten, uw leerlingen, uw werknemers. Ze hebben dromen over wat ze van hun leven willen maken en soms zijn ze er ook al mee bezig.

Jonge veelbelovende vrouwen die een voorbeeld zoeken. Rolmodellen om ze te laten zien en geloven dat ze later alles kunnen worden wat ze maar willen.

Jonge vrouwen die zelf een bedrijf kunnen starten, maar zich nu vaak nog laten remmen omdat ze (om maar wat te noemen) ‘niet assertief genoeg’ of ‘niet goed met geld’ zouden zijn. Jonge vrouwen die een goede baan kunnen hebben, kunnen worden wat ze willen, maar nu een hardnekkige, diepgewortelde overtuiging hebben dat vrouwen minder capabel zijn dan mannen omdat dat is wat ze wordt verteld.

Die stereotype beeldvorming beïnvloedt de keuzes die jonge meiden maken voor hun toekomst. Als zij vooral vrouwen in ondersteunende rollen zien, kiezen ze sneller voor soortgelijke functies. Dit beperkt niet alleen hun eigen kansen, maar versterkt ook de ongelijkheid op de arbeidsmarkt.

Dat kunnen wij veranderen.

Wij kunnen zorgen dat de levens en de daden van vrouwen te zien zijn. Wij kunnen zorgen dat vrouwen in de collectieve herinnering de plaats krijgen die ze verdienen. Wij kunnen laten zien dat vrouwen er toe doen en zorgen dat al die jonge Haarlemse vrouwen een eerlijke kans krijgen en kunnen worden wat ze willen.

Dat doen we in elk geval door te zorgen dat vrouwen in de publieke ruimte aanwezig zijn. In de namen van de Haarlemse straten, in de beelden die in onze buurten staan, de kunstenaars die ze gemaakt hebben. Met andere woorden: zie haar.

#1 Meer vrouwen in straatnamen

Wij staan op de schouders van vrouwen die het waard zijn om herinnerd te blijven worden. We roepen het gemeentebestuur actie te ondernemen om

elke nieuwe straat te vernoemen naar een vrouw, zodat straks van elke twee straten genoemd naar een persoon er een is genoemd naar een vrouw. Op dit moment heeft iets meer dan 1 op de 7 straatnamen in Haarlem die verwijzen naar een persoon, de naam van een vrouw.

#2 Meer werk van vrouwelijke kunstenaars

Wij roepen de gemeente op erop toe te zien dat van elke twee beelden die in de openbare ruimte te zien zijn, er één wordt geplaatst gemaakt door een vrouw.

#3 Meer kunstwerken van vrouwen van betekenis

Wij roepen de gemeente op erop toe te zien dat van elke twee beelden van een persoon van verdienste, er één wordt geplaatst van een vrouw van betekenis.

#4 Meer politieke aandacht voor vrouwen

Wij roepen de gemeente meer aandacht te besteden aan en actie te ondernemen op onderwerpen die de ongelijke positie van vrouwen nu nog laten zien en bevestigen. Femicide, stalking, huiselijk en seksueel geweld, onveiligheid op straat en in het uitgaansgebied zijn voorbeelden van zaken waarmee vrouwen onevenredig veel te maken hebben. Uit het beleid dat de gemeente maakt en de prioriteiten die de gemeente stelt ook op deze terreinen blijkt (of niet) of de gemeente de helft van haar inwoners serieus neemt en werk maakt van de verbetering van hun positie.

Zo komen we dichterbij een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft. Dat is niet alleen goed voor vrouwen, dat is goed voor ons allemaal. Wij tekenen ervoor.

Arno Duyvestein (Pletterij)

Jacqueline van de Sande (Cultuurkoepel)

Adriaan Helmig (Stichting Stadsklooster)

Marisa Beretta (Stichting Kapsalon)

Laura van der Wijden (Verweij Museum)

Marleen Klooswijk (Houtfestival)

Alex Rutten (Filmkoepel)

Bruno Giebels (Koepel)

Nels Wichers (Bestuur PvdA Zuid-Kennemerland)

Willemien Ruygrok (Stichting Mozaiek)

Arti Ramsodit (lid EersteK PvdA)

Rian Vogels (lid Eerste Kamer VVD)
Lidewij de Koekkoek (Frans Hals Museum)
Annetje Ottow (Universiteit Leiden)
Mariska de Jong (Stichting Majong)
Frederique Janss (Bureau Discriminatiezaken)
Antoinette Haan (Persoon van het jaar)
Jacky Ghijsen (sterke vrouw)
Melek Metinturk (sterke vrouw)
Annemieke van de Wouw (Stichting Anne-Bo)
Yoshina Davelaar Ketikoti / Sporen van Slavernij / fotograaf)
Mirjam Rentema (tentoonstelling Sterke Vrouwen)
Jacqueline Duurland (Auteur en filosoof)
Paul Platt (Voorzitter Vereniging Vrienden van de Houtvaart)
Machteld Tilanus (Vereniging Haerlem)
Joris Obdam (Coördinator Antonius Vereniging/projectleider HATKA)
Christoffer Eaton (Volt Europa)
Frenck van der Linden (journalist)
Maik de Weerd (lid provinciebestuur NH Volt)
Marlou Gorter (acteur)
Mylou Frencken (Theater de Liefde, cabaretier)
Annemarie Jongbloed (schrijver)
Marjory Haringa (fotograaf)
Elisa de Goede (bestuurslid Rebup)
Leida Sassen (Stomerij Sassen)
Sofie Friends (directeur Kinderpostzegels)
Ayse Sarihan (directeur Franciscusschool)
Marceline Schopman (presentator en dagvoorzitter)
Ilca Italianer (hoofdbestuur Volt)
Leo Driessen (journalist en schrijver)
Natascha van Grinsven (algemeen directeur ADO Den Haag)
Barbara Barend (sportjournalist, uitgever en presentator)
Lobke Borsboom (adjunct directeur Patronaat)
Marjan Adema (Soroptimisten Zuid-Kennemerland)
Jeannette Vader (bestuur Buurts)
Godfried Lambriekx (bestuur Buurts)
Sonja Schaper (ondernemer)
Marelle van Rongen (Schoor)
Raja Alouani (Stichting Zohor)
Roxane van Acker (directeur bibliotheek Zuid-Kennemerland)
Maya Mutlu (voorlichter en trainer Discriminatie.nl)

Ellen Wolff (kunstenaar)
Marjan Zoon (voorzitter Wijkplatform Binnenstad)
Marijke Lodeweegs (voorzitter stichting Leergeld/Jeugdfondsen)
Henny Langeveld-Meijer (voorzitter VVAO afdeling Haarlem)
Babs Schipper (bestuur Stichting Aviom)
Madelief Geus (kunstenaar)
Sanne Nadine Hesfo (fotograaf)
Caroline Heeremans (manager CJG Kennemerland)
Janneke Heys (projectleider GGD Kennemerland)
Joyce Jabobsz (sociaal maatschappelijk ondernemer)
Maris Maria Renne (tekstschrijver)
Meike Brandsma (illustrator)
Ilse van Ruitenbeek (grafisch vormgever)
Rosa van Ederen (projectleider Buurts)
Marina Raymakers (zelfstandig adviseur kunstsector)
Sandra van der Gouw (programmamanager Buurts)
Marion van der Vegt (directeur Stichting Rebus)
Ans van den Brand (drogisterij)
Ellen van den Berg (coördinator ABC Architectuurcentrum)
Wessel Frederiks (huisarts)
Maaïke Koper (processpecialist)
Kirsten Bootsma (programmeur Schuur)
Jolanda Beyer (directeur Patronaat)
Tonneke Sengers (kunstenaar)
Erik van Muiswinkel (acteur en cabaretier)
Willem Brand (journalist)
Nienke Meijer (toezichthouder en medeoprichter van De Buitenboordmotor)
Barbara Cavadino-Tophoff (gepensioneerd)
Bea van Everdingen (gepensioneerd jurist)
Frouke Houben-Aberon (oud-leraar)
Gera Strijker (huisarts)
Ginette Woldringh (werkzaam in het onderwijs)
Iesje Vermeulen (professional volunteer)
Inge Dekker (relatiebeheerder en assistent accountmanager)
Jacqueline Dorhout (re-integratiecoach en casemanager verzuim)
Jiska Vijselaar (hoofd contentstrategie VNO-NCW)
Leida Sassen (ondernemer)
Liesbeth Horstink (gepensioneerd jurist)
Monica Nelissen (ondernemer en computertrainer)
Monique Danser (parodontoloog)

Relinde ten Have (eventmanager)

Pieter de Waard (oud-directeur Telstar)

Karin Franssen (beleidssecretaris huisartsen opleiding)

Geachte leden van het college van burgemeester en wethouders en
geachte leden van de gemeenteraad van Heemstede,

Al enige jaren is er in het 023 gebied van Zuid Kennemerland (gemeenten Haarlem, Bloemendaal, Heemstede en Zandvoort) een Comité Internationale Vrouwendag023 actief. Twaalf vrouwenorganisaties uit Haarlem e.o. zijn daarin vertegenwoordigd. Zij zetten zich in voor de verbetering van de positie en het welzijn van vrouwen en meisjes. Op en rond 8 maart organiseren ze verschillende activiteiten; de rest van het jaar werken ze achter de schermen samen verder.

Het Comité023 pleit er voor de zichtbaarheid van vrouwen in de publieke ruimte te vergroten. Er is een groeiende roep naar meer diversiteit in beelden en namen in het straatbeeld; niet alleen in onze regio, maar in heel Nederland is dit aan de orde. Volgens beschikbare informatie is slechts 12% van de straten, die in Nederland naar personen vernoemd zijn, genoemd naar een vrouw.

Vrouwen hebben in de loop der jaren een forse achterstand opgelopen op dit gebied. Wij willen daarom in alle 023 gemeenten van Zuid Kennemerland meer vrouwen in de schijnwerpers zetten, in het bijzonder vrouwen die een inspiratiebron of rolmodel zijn (geweest) in het belang van andere vrouwen. Ons verzoek aan u is om ook in uw gemeente meer namen van straten aan vrouwen te geven en ook meer vrouwen met een beeld te eren in uw dorpskern of in de woonwijken.

Op 8 maart wordt er door de wethouder van Loenen van Sociale Zaken, Sociale Recherche en Cultuur te Haarlem de intentieverklaring Veilige Steden ondertekend. Dit is een hoopvolle ontwikkeling voor deze en komende generaties in Haarlem. Doet u ook mee?

Voorafgaand daaraan wordt er op 28 februari aan de burgemeester van Haarlem een manifest aangeboden. In bijgaande tekst kunt u lezen over het grote belang en de diepere betekenis van deze zichtbaarheid. We roepen ook uw gemeente op om er zorg voor te dragen dat meer vrouwen in de publieke ruimte zichtbaar zijn in naam en beeld en dat ook uw gemeente een Veilige plek is voor vrouwen en meisjes. Dan kunnen we met recht spreken van een Veilige Regio Zuid Kennemerland 023, waar vrouwen zichtbaar deel uit maken van de maatschappelijke en culturele omgeving.

Comité Internationale Vrouwendag 023
Barbara van Balen en Iesje Vermeulen-Haanappel
Tekst Manifest: Jiska Vijselaar

Maar 1 op de 7 straatnamen in Haarlem vernoemd naar een vrouw

Haarlem, 1 maart – Iets meer dan 1 op de 7 straatnamen in Haarlem die verwijzen naar een persoon, heeft de naam van een vrouw. Dat is veel te weinig, vinden de twaalf vrouwenorganisaties die zich actief inzetten voor de verbetering van de positie van vrouwen en meisjes in Haarlem, [Internationale Vrouwendag023](#). Zij vinden dat de gemeente Haarlem bij de toewijzing van nieuwe straatnamen aan nieuwbouwprojecten méér moet verwijzen naar vrouwen. En roepen de gemeentelijke politiek op hier actief op te sturen. Van alle Haarlemmers is 50,9 procent vrouw. Het is dus ook logisch dat van alle straatnamen die verwijzen naar een persoon de helft verwijst naar een vrouw.

Op 1 maart vanaf 5 uur ‘hernoemen’ de vrouwenorganisaties daarom vijf straten in de binnenstad. Dit gebeurt in aanwezigheid van de Haarlemse vrouwen naar wie de straten worden genoemd, de Haarlemmers die hen hiervoor voordroegen, enkele raadsleden en vertegenwoordigers van de twaalf vrouwenorganisaties. Vanaf die dag heet de Koningstraat tijdelijk de Elizabeth Schmitzstraat, de Kleine Houtstraat tijdelijk de Susanna Dumionstraat, de Damstraat tijdelijk de Cobi Schreijerstraat, de Zijlstraat tijdelijk de Renske Leijtenstraat en de Jansstraat tijdelijk de Lenie van Schaikstraat.

Het hernoemen van straten naar Haarlemse vrouwen is onderdeel van de activiteiten van Internationale Vrouwendag023 voor Internationale Vrouwendag op 8 maart. En is nauw verbonden met het thema voor 2024: Op de schouders van andere vrouwen. Dat vrouwen hun eigen keuzes kunnen maken, studeren, werken, de baas zijn van een bedrijf of zelfstandig een café bezoeken, is niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. Nog maar zo’n 70 jaar geleden werden vrouwen die trouwden ontslagen, nog geen 70 jaar geleden kon een vrouw niet zelfstandig aankopen doen of beslissingen nemen en was de man degene die het voor het zeggen had in een gezin. Pas in 1977 kregen we de eerste vrouwelijke lijsttrekker. Vanaf 1983 is het bij wet verboden te discrimineren op grond van geslacht. En pas in 1979 mochten vrouwen voetballen en in 1985 mee schaatsen in de Elfstedentocht.

Meer informatie over de actie: Barbara van Balen,

of Iesje Vermeulen

Meer informatie over de activiteiten voor Internationale Vrouwendag is te vinden op

<https://www.internationalevrouwendag023.nl/>

Praktische informatie: om 17 uur zal bij de Waag de eerste straat worden hernoemd. Daarna zal het gezelschap richting Kleine Houtstraat gaan. Het event is rond 6 uur-half 7 afgelopen. De exacte route is in de bijlage te vinden.

Informatie over de vrouwen naar wie de straten tijdelijk worden vernoemd:

De Koningstraat wordt tijdelijk de Elizabeth Schmitzstraat

Elizabeth Schmitz was de eerste vrouwelijke burgemeester van Haarlem (1985-1994). Het startende vrouwenemancipatiebeleid in die tijd was in goede handen bij haar. Zowel in de gemeentelijke organisatie zelf als bij politie werd dit beleid tot uitvoering gebracht. Inmiddels zijn vrouwen op alle posities in de gemeentelijke organisatie en politie te vinden. Zij was ook de motor achter het raadsbrede vrouwenoverleg in de gemeenteraad.

Elizabeth Schmitz leverde daarmee niet alleen een actieve bijdrage aan de emancipatie van Haarlemse vrouwen, maar was als vrouwelijke politicus ook een rolmodel voor veel Haarlemse vrouwen en meiden.

De Kleine Houtstraat wordt tijdelijk de Susanna Dumionstraat

De eerste helft van haar lange leven verkeerde Susanna Dumion in slavernij in Suriname. Daarna werkte ze als bediende van de rijke weduwe en plantage-eigenaar Susanne l'Espinasse op de Keizersgracht. Na het overlijden van l'Espinasse vertrok Dumion naar Haarlem.

Dumion was een van de honderden Afro-Caribische mensen die in de achttiende eeuw in slavernij naar Amsterdam gekomen waren. Formeel bestond in Amsterdam geen slavernij, toch werd in de praktijk lang niet iedereen bij aankomst in de stad automatisch vrij. Dumion overleed in 1818 in Haarlem op 105-jarige leeftijd en ligt begraven in de Sint Bavokerk. In de collectie van het Teylers Museum is een portret van haar te vinden.

Susanna Dumion staat symbool voor alle vrouwen die tot slaaf gemaakt zijn en een leven in vrijheid verdienen.

De Damstraat wordt tijdelijk de Cobi Schreijerstraat

Cobi Schreijer is een Nederlandse zanger van folkmuziek en later ook feministische strijdlieden. In de jaren zestig leidde ze in Haarlem de troubadours- en folkclub De Waag, waar verschillende bekende zangers optraden.

In 1978 kwam een elpee van haar uit met veertien feministische liederen. Later (1982) zette Schreijer onder meer het lied *Er is een land waar vrouwen willen wonen* van Joke Smit, het credo van de Nederlandse feministen, op de plaat. Ook werkte ze nauw samen met Jaap van de Merwe, die enkele buitenlandse politieke liederen voor haar vertaalde. In 1975, het Jaar van de Vrouw, maakte zij een tournee met Robert Long. Voor emanciperende vrouwen stelde zij in 1977 het liedboek *Sansevieria* samen.

Cobi Scheijer toonde aan dat muziek heel belangrijk is voor het verspreiden van ideeën.

De Zijlstraatstraat wordt tijdelijk de Renske Leijtenstraat

Renske Leijten is weliswaar niet geboren in Haarlem maar heeft wel het grootste deel van haar leven in Haarlem doorgebracht. Ze is bekend geworden door haar werk als Tweede Kamerlid voor de SP en haar tomeloze inzet voor het oplossen van de Toeslagenaffaire. Bij haar afscheid vorig jaar zei Kamervoorzitter Vera Bergkamp over haar: 'Alle onderwerpen waar jij je in vastbijt sta je altijd op de bres voor de burger, de mens achter de dossiers. Zonder ooit te verslappen heb je jaren gestreden voor de mensen die in jouw ogen slachtoffer zijn van een overheid die ze langzaam vermaalde. Voor die mensen was je een baken en anker.'

Renske Leijten is daarmee een belangrijk rolmodel.

De Jansstraat wordt tijdelijk de Lenie van Schaikstraat

Lenie van Schaik heeft aan veel Haarlemse vrouwen een stem gegeven. Letterlijk, bij haar vele publieke optredens, haar koren, sing-ins en workshops. Ze is onder meer oprichter van het Knipkaartkoor, was musical director van de filmmuziek van Paradise Road, is dirigent van vrouwenkoor Malle Babbe en heeft bij de inhuldiging van schaatser Yvonne van Gennip en bij het kennismakingsbezoek van Willem Alexander en Máxima, duizenden mensen tot zingen bracht.

Door haar grote inzet en inspanning bij alles wat zij onderneemt, haar bijzondere ideeën en initiatieven op het gebied van de koorzang, haar humor en haar heel specifieke manier van dirigeren, is zij een voorbeeld voor veel Haarlemse vrouwen.

Route 1 maart

Verzamelen op de hoek van de Damstraat en het Spaarne bij De Waag.

17.00	Ophangen bordje van Cobi Schreijer.
17.15	vertrek en lopen naar de Jansstraat nr. 74
17. 20	Ophangen bordje van Leny van Schaik.
17.35	vertrek naar de Zijstraat (hoek Grote Markt/Zijlstraat)
17.40	Ophangen bordje Renske Leijten.
17.55	Vertrek en lopen naar de Koningstraat
18.00	Ophangen bordje Elizabeth Schmitz.
18.15	Vertrek en lopen naar Kleine Houtstraat
18.20	Ophangen bordje Susanna Dumion.
18.35	Einde